

**Departament
Europejskiego Systemu Statystycznego
i Współpracy Międzynarodowej**

Zamierzenia GUS na rok 2011 w zakresie dostosowania badań do wymogów UE

Rzeczypospolita Polska jako członek Unii Europejskiej jest zobowiązana do przestrzegania i wdrażania prawa stanowionego przez uprawnione instytucje UE. Główny Urząd Statystyczny jako krajowy organ statystyczny odpowiedzialny w państwie członkowskim UE za opracowywanie, tworzenie i rozpowszechnianie statystyki europejskiej jest zobligowany do wypełniania zobowiązań wynikających ze statystycznych aktów prawnych UE i podejmowania działań wynikających ze wspólnych inicjatyw Komisji (Eurostatu) bądź innych instytucji unijnych. Jednocześnie służby statystyki publicznej mają możliwość aktywnego uczestnictwa w tworzeniu i rozwoju Europejskiego Systemu Statystycznego i korzystania ze środków Komisji Europejskiej przeznaczanych na podejmowanie działań mających na celu dostosowywanie statystyki krajowej do wymogów statystyki europejskiej, zmierzających do osiągnięcia celu stanowiącego część polityki UE.

Prowadzone od kilkunastu lat prace dostosowujące statystykę krajową do wymogów UE sprawiły, że aktualnie realizowane i projektowane badania statystyczne spełniają wymogi unijnych statystycznych aktów prawnych i zaleceń Eurostatu w takim zakresie, że można je uznać na obecnym etapie w zasadzie za dostosowane. Należy jednak mieć na uwadze, że prace dostosowawcze prowadzone w polskiej statystyce, podobnie jak i w innych krajach, są stałymi elementami przedsięwzięć statystycznych, a ich realizacja jest procesem ciągłym – stale kontynuowanym. Zadania te w znacznej mierze są uwarunkowane nie tylko sytuacją społeczno-gospodarczą kraju oraz wewnętrznymi regulacjami prawnymi, ale również modyfikowanymi, stosownie do potrzeb zaleceniami metodologicznymi i rozwiązaniami legislacyjnymi w UE, potrzebami związanymi z realizacją jej aktualnej polityki i przyjętymi strategiami rozwoju. Dlatego też zamierzenia na rok 2011 będą wpisywały się, m.in. w działania związane z wdrażaniem Strategii Komisji Europa 2020, udziałem we wdrażaniu polityki klimatycznej, wdrażaniem komunikatu ws GDP oraz raportu Stiglitz-Sen-Fitoussi, jak również wdrażaniem komunikatu ws metod produkcji statystyki europejskiej.

Na obecnym etapie przedsięwzięć programowych nadal prowadzone są prace dostosowawcze dotyczące projektowania nowych przedsięwzięć, przygotowywania rozwiązań metodologicznych, dopracowywania bądź uzupełniania tematyki niektórych badań o brakujące kwestie oraz prace wdrażające do praktyki krajowej obowiązujące wymogi regulacji unijnych bądź działania prowadzące do wdrożenia zobowiązań planowanych w najbliższym czasie. W roku 2011 prace dostosowawcze będą w znacznej mierze kontynuacją prac rozpoczętych w latach ubiegłych i będą dotyczyły m.in.:

- kontynuowania rozpoznawania źródeł danych o migracjach zagranicznych, oceny ich jakości i możliwości pozyskania celem wykonania zobowiązań wynikających z rozporządzenia ws statystyk wspólnotowych z zakresu migracji i ochrony międzynarodowej,
- kontynuacji prac dotyczących dostosowywania metod pomiaru i analizy zjawisk ubóstwa oraz procesów wykluczenia społecznego do zaleceń Eurostatu. Prace będą koncentrowały się na opracowaniu algorytmów złożonych wskaźników ubóstwa i wykluczenia w oparciu o planowane do realizacji w I połowie 2011 r. wieloaspektowe badanie spójności społecznej, doskonaleniu systemu wskaźników i metod analizy,

oraz przygotowaniu koncepcji kompleksowej analizy zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego w Polsce,

- opracowania metodologii badań modułowych realizowanych przy „Badaniu aktywności ekonomicznej ludności” (BAEL) do 2015 r. uwzględniających wymogi KE,
- prac związanych z opracowaniem metodologii badania budżetu czasu planowanego do przeprowadzenia w roku 2013, na podstawie dokumentacji uzyskanej z Eurostatu,
- kontynuowania prac studialnych i metodologicznych mających na celu wdrożenie do badań i analiz GUS europejskiej klasyfikacji społeczno-ekonomicznej (EseC), co pozwoli na prowadzenie w krajach UE analiz porównawczych dotyczących szeroko rozumianych warunków życia, w odniesieniu do zagadnienia konsumpcji, sytuacji dochodowej, procesów zachodzących na rynku pracy, mobilności zasobów ludzkich, wykluczenia społecznego, w powiązaniu z sytuacją ekonomiczną oraz uwzględnieniem stratyfikacji społecznej w poszczególnych krajach,
- przygotowania w ramach pracy metodologicznej „Uczenie się przez całe życie”, m.in. narzędzi oraz metodologii badania "Kształcenie dorosłych” zgodnie z zaleceniami Eurostatu,
- dalszej realizacji prac związanych z opracowaniem i udoskonaleniem szacunków działalności nielegalnej w Polsce celem włączenia szacunków gospodarki nielegalnej do oficjalnych rachunków PKB w terminie zgodnym z wytycznymi Eurostatu i nowelizacją ESA'95,
- przygotowania rozwiązań organizacyjno-metodologicznych niezbędnych do wdrożenia znowelizowanego systemu statystyki handlu towarami z krajami nie będącymi członkami UE celnej w badaniu międzynarodowego handlu towarami,
- kontynuowania dostosowania metodyki zbierania i opracowania informacji z zakresu sprzedaży i zużycia środków ochrony roślin do wymogów rozporządzenia UE w tej kwestii i umożliwienia monitorowania i kreowania polityki UE odnośnie zrównoważonego stosowania środków ochrony roślin i obliczania wskaźników ryzyka, jakie dla zdrowia i środowiska stwarza stosowanie tych środków,
- kontynuacji prac zmierzających do opracowania metodologii prowadzenia rachunków ekonomicznych leśnictwa w dostosowaniu do wymogów UE i pierwszego opracowania rachunku zawierającego szeregi czasowe 2006-2007,
- kontynuacji prac związanych z opracowaniem metodologii regionalnych rachunków ekonomicznych rolnictwa stosownie do wymogów Unii Europejskiej na poziomie regionów (NTS 1) i województw (NTS 2). Prace będą koncentrowały się na ocenie i weryfikacji zinwentaryzowanych źródeł danych oraz podjęciu działań zmierzających do pozyskiwania nowych danych w podziale na regiony i województwa,
- kontynuacji prac związanych z dostosowaniem statystyki energii do wymagań zintegrowanej polityki klimatyczno-energetycznej znajdującej odzwierciedlenie, m.in. w Strategii Europa 2020, Strategii Zrównoważonego Rozwoju UE i zapisów dyrektyw m.in. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych, w sprawie efektywności końcowego użytkowania energii i usług energetycznych oraz rozporządzenia w sprawie statystyki energii,
- sukcesywnego wdrażania do badań społecznych realizowanych w gospodarstwach domowych tzw. wskaźników podstawowych (core variables), pod kątem przygotowania pilotażu do prowadzenia badań w ramach Europejskiego Programu Badań Społecznych, w tym przygotowania opisu metodologicznego zmiennych podstawowych oraz propozycji zestawu pytań do badań społecznych,
- prac związanych z opracowaniem metody tzw. szybkich szacunków PKB (flash estimate) w oparciu o możliwe do uzyskania w krótkim terminie dane statystyczne

celem wprowadzenia tej metody do kwartalnych rachunków narodowych zgodnie z wymogami UE,

- kontynuacji prac w zakresie identyfikacji źródeł informacji oraz pozyskiwania i przygotowywania do udostępnienia danych statystycznych charakteryzujących wielokierunkowe zagrożenie bezpieczeństwa żywności celem wypełnienia wymogów Eurostatu,
- opracowania metodologii rachunku satelitarnego nauki i sporządzenie szacunku eksperymentalnego w kontekście zmian planowanych w ramach systemu rachunków narodowych ESA, z wykorzystaniem rekomendacji zespołu zadaniowego Eurostatu ds. badań i rozwoju,
- prac nad doskonaleniem wyrównań sezonowych, w tym ich jakości z uwzględnieniem analizy metod wyrównań sezonowych zalecanych przez Eurostat i wykorzystywanego oprogramowania,
- opracowania i wdrożenia wspólnotowej typologii gospodarstw rolnych pozwalającej na pogłębienie charakterystyki polskich gospodarstw rolnych oraz ich porównywanie z gospodarstwami krajów członkowskich Unii Europejskiej. Naliczenie nowej typologii dla gospodarstw rolnych objętych spisem rolnym 2010,
- realizacji prac związanych z projektem Eurostatu ESSnet-Culture dotyczącym zakresu i definicji pojęć stosowanych w statystyce kultury, ekonomicznego wymiaru kultury, społecznych aspektów kultury, w tym problematyki uczestnictwa ludności w kulturze w ramach prac metodologicznych dotyczących metody integracji statystyki w dziedzinie kultury,
- kontynuacji prac dotyczących opracowywania wskaźników rolno-środowiskowych zdefiniowanych przez Eurostat, dla których istnieje konieczność zebrania odpowiednich danych statystycznych,
- rozpoznania zasad metodologicznych badania rachunków satelitarnych podmiotów finansowych na podstawie wytycznych Eurostatu na potrzeby rachunków narodowych i przekazywania danych do Eurostatu,
- adaptacji metodologii europejskiego modułu niepełnosprawności i integracji społecznej (EDSIM) do warunków polskich,
- prac studialnych i metodologicznych celem przygotowania zasad obliczeń oraz określenia potencjalnych źródeł danych niezbędnych do opracowania wskaźnika cen mieszkań i domów nabywanych przez gospodarstwa domowe (OOH), który ma zostać włączony do systemu obliczeń Zharmonizowanego Wskaźnika Cen Konsumpcyjnych (HICP),
- opracowania metodologii badań dotyczących odpadów z rybołówstwa oraz uzyskanie danych dotyczących ilości wytwarzanych odpadów i sposobów ich zagospodarowania,
- przygotowania metodologii badania modułowego dotyczącego wiktymizacji realizowanego w ramach Europejskiego Programu Badań Społecznych oraz formularza i objaśnień do zastosowania w tym badaniu,
- rozpoczęcia prac odnośnie określenia i ustalenia źródeł pozyskiwania danych i wypracowania zasad metodologicznych do szacowania zewnętrznych kosztów transportu w związku z komunikatem Komisji do PE i Rady ws Strategii na rzecz wdrożenia internalizacji kosztów zewnętrznych.

W 2011 roku polska statystyka publiczna będzie nadal korzystała z dofinansowania Komisji Europejskiej w kilku przedsięwzięciach realizowanych przez wszystkie kraje członkowskie UE, tj. np. badaniach koniunktury gospodarczej oraz zbieraniu danych do obliczania przez Eurostat parytetu siły nabywczej walut. Przy finansowym wsparciu KE kontynuowane będą działania w zakresie zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych, zbierania danych na temat dostępu przedsiębiorstw do finansowania, poprawy spójności bilansu płatniczego ze

statystką handlu oraz statystyką turystyki, opracowania danych na temat zużycia energii w gospodarstwach domowych. GUS będzie ponadto uczestniczył we wspólnym projekcie 35 instytucji państw UE dotyczącym monitorowania efektywności energetycznej.

W ramach tzw. sieci Europejskiego Systemu Statystycznego (ESSnet), której istotą jest wypracowanie przez kilka krajów UE wspólnych rozwiązań i udostępnienie ich pozostałym członkom UE, jednostki statystyki publicznej będą uczestniczyły w projektach dotyczących integracji danych, estymacji małych obszarów oraz prezentacji danych spisowych dla Europy z wykorzystaniem siatki kwadratów.

GUS ubiega się o przyznanie w 2011 roku dotacji KE na prace związane z doskonaleniem jakości danych statystycznych oraz wykorzystaniem pozastatystycznych źródeł informacji. Prace te będą dotyczyły m.in.:

- 1) rachunków narodowych,
- 2) zastosowania kwestionariuszy elektronicznych w badaniu siły roboczej,
- 3) stosowania schematów w celu zapewnienia spójności pomiędzy szacunkami gospodarstw domowych i osób,
- 4) wykorzystania danych celnych i ustalenia systemu wymiany danych statystyki Extrastat,
- 5) statystyki zasobów wodnych, zużycia wody i oczyszczania ścieków.

Ponadto w 2011 r. GUS zamierza zaangażować się w realizację nowych projektów w ramach sieci ESS. Współudział będzie dotyczył następujących tematów:

- 1) automatyczne zbieranie danych z zakresu statystyki zakwaterowania,
- 2) łączenie mikrodanych o wykorzystaniu technologii informacyjno-telekomunikacyjnych,
- 3) metodologia nowoczesnej produkcji statystyki przedsiębiorstw.